

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

X. Aliorum denique argumentorum contra formalitatum præscissionem
objectiuam solutio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

manas: at hæc non sunt diuersæ, ac plures, nisi per singularitates, illas ergo ex parte obiecti attingit: quod, si cognitio, speciem percipiens, eam obiecti, siue non præcindit ab indiuiduis, sanè, nec genus à speciebus, nec ratio vlla communis à suis inferioribus, nec in vniuersum vlla formalitas ab alia secum identificata poterit ex parte obiecti præcindi. Maior, in qua sola est difficultas, tuetur, quia, si cognitio illa hominis vnam, eandemque naturam humanam attingit, cum dicitur, *Petrus, & Paulus &c. est homo*, idem simpliciter homo de eis enunciabitur, adeoque propositio erit falsa: at est vera, si qua alia. Respondeo & satis ex facili iuxta dicenda in met. cit. lib. 2. tract. 4. c. 17. in solut. decimioni & vigesimi argumenti, obiectum cognitionis respondentis huic voci, *homo*, haud esse eandem simpliciter naturam humanam, haud etiam diuersam, ac multiplicem, sed naturam illam præcise, ac secundum se sumptam: proinde non sequi incommodum, quod inferre captant aduersarij.

92 At quidam alij nostrarum partium respondent, eandem simpliciter naturam humanam representari ea cognitione, de qua sermo, eandemque similiter esse reuera in Petro, & Paulo, & cæteris hominibus, atque horum diuersitatem numericam, quam vocant, esse non penes naturam, sed penes singularitates. Cuius platiæ duplex esse potest fundamentum. Primum est: natura humana abstracta à singularitatibus est indifferens ad hanc, aut illam, et reitatem: quæ ergo contrahi per vnam eandem, & non alia, contrahi potest, ac debet per aliam: quo pacto, quia voluntas nostra est indifferens ad amandum, & odio habendum, eadem potest amare & odisse: quod si voluntas humana posset amare & sola angelica odisse, nulla foret indifferens, quia videlicet haud eadem voluntas, sed alia esset in potentia ad amorem, & odium: quo videtur confici indifferenciam sine identitate, & vnitate ut quam posse reperiri.

93 Secundum fundamentum desumi potest ex D. Gregorio homilia 29. in Euangelia, vbi super verba illa Marci cap. 16. Euntes in mundum vniuersum prædicare Euangelium omni creaturæ, sic loquitur, *Omnia creatura nomine si natus homo: omnis autem creatura aliquid habet homo: habet namque commune esse cum lapidibus, viuere cum arboribus, sentire cum animalibus, intelligere cum angelis: Si ergo commune habet aliquid cum omni creatura homo, iuxta aliquid omnis creatura est homo: omni ergo creatura prædicatur euangelium, cum soli homini prædicatur.* Vnde sic argues: quod ait Gregorius, rationem entis esse communem homini, & lapidi, & viuientis homini, & arbori, & animalis homini, & belluæ, ac denique rationalis, & intelligentis eidem homini, & angelo est quamlibet harum rationum superiorum esse simpliciter eandem in homine, & aliis creaturis, non verò duntaxat similem, nam, si sermo ibi esset de communitate, non identitatis, sed similitudinis, quorsum diceretur omnis creaturæ aliquid habere homo? quorsum etiam iuxta aliquid omnis creatura esse homo? haud enim similitudo sola extremorum potest efficere, ut alterum habeat aliquid essentialiter alteri, vt vnum iuxta aliquid sui sit aliud; imò contrarium magis præstat; cum more cæterarum relationum prædicamentaliū distinctionem poscat extremorum, quæ interiacet. Quod, si est eadem simpliciter ratio generica in diuersis speciebus, vt videtur hæcenus satis ostensum, quidni eadem simpliciter ratio specifica verbi gratia, hominis sit in Petro, & Paulo, ac reliquis indiuiduis?

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

Diffiteri nec volo, nec debeo, cognitionem respondentem huic voci, *homo*, ferri in naturam humanam extrinsecè, & secundum quid vnam: talem enim ea facit naturam illam sponte sua & alioqui, nec vnam, nec multiplicem, sed ab vtraque denominatione præcisam: quo pacto cognitio nostra dicitur ferri in obiectum, non quod hoc tale sit, prout condistinctum à cognitione, & ante illam, sed, quod tale per eam denominetur, ac fiat: siquidem per eandem noticiam, qua fertur intel. us in rem, hæc intellectui veluti occurrit, & obicitur. At id a me nunquam impetiri poterunt aduersarij, naturam humanam intrinsecè, & simpliciter eandem, vel prædicta cognitione representari, vel ex parte rei reperi in Petro, & Paulo, ac cæteris hominibus. Hoc enim commentum, quod à Platoniceis in aliquos Scotistas, & ab his in quosdam eam extra scholam manauit, abunde confutatum est à nobis supra tr. 2. & 3. huius libri.

95 Ad primum autem pro eo argumentum respondeo, naturam humanam secundum se sumptam esse tantum indifferentem ad hanc, & illam singularitatem præcisiuè, videlicet, quia neutram habet, aut etiam postulat in eo statu, sed potius, tum ab vtraque, tum etiam ab vtriusque exigentia præcindit, solumque sua sibi prædicata essentialia vendicat: huiusmodi autem indifferencia præcisua non petit vnitatem, siue identitatem in natura, iuxta quam appellat, sed potius eam necnon quidquid est extra essentiam hominis, quidquid non est formaliter animal rationale excludit. Duntaxat ergo natura humana quoad nos est positue indifferens ad hanc, & illam singularitatem, quia nimirum potest intellectus eam vagè sumptam, & cum aliqua indeterminatione, sin minus formaliter, certè æquiuenter tali cum hac, & cum illa singularitate componere, atque de Petro, & Paulo prædicare: Satis igitur est, ut sit vna quoad nos, & extrinsecè ac secundum quid; siquidem ita, & non aliter est positue indifferens: Sic autem esse vnam, sapissime falsi sumus, & paulo supra exposuimus.

96 Ad secundum argumentum respondeo, B. Gregorium hoc tantum voluisse loco nobis obiecto, in homine, & aliis creaturis rationem entis, viuientis, animalis, & intelligentis esse eandem, aut formaliter per intellectum, aut fundamentaliter per similitudinem: harum autem identitatum, etsi quæuis sit impropria, & secundum quid, quæuis tamen præstare potest, ut omnis creatura secundum aliquid sit homo, & contra homo aliquid omnis creaturæ obtineat, videlicet, quia hæc locutio accipienda est in sensu, non riguroso, & proprio, sed metaphorico, & improprio, more aliarum plurium. Hoc pacto propter identitatem intentionalem, & secundum quid cognitionis, & sanitatis ei obiectæ dici potest, & solet, cognitionem esse quodammodo sanitatem, & cum cognitione sanitatem etiam in mente quadam ratione existere, ut ostensum est à nobis supra cap. 6. huius tractatus ex B. Thoma, Magistro sententiarum, Commentatore, & Anselmo.

CAPVT X.

*Aliorum denique argumentorum contra formalitatum præcisionem obiecti-
nam solutio.*

97 Sextum principale sic habet. Quando turres quadratæ procul nobis apparent, videmur nobis vi-

Z 2 dere

dere, eas esse rotundas, cum tamen reuera nullam in eis rotunditatem cernamus: haud enim cernere possumus in obiecto, quod in eo non existit, alioqui candor v.g. minime existens, nec à Deo productus, non solum imaginationi, & intellectui, sed etiam visui nostro posset obuolari, contra, quam est experientia testatissimum. Quemadmodum ergo debilitas, & imperfectio visionis facit, vt videamur nobis cernere, quod est quadratum, ac, si non esset tale sed potius in orbem coactum, quin ita reipsa illud conspiciamus, possumusve. Sic similiter imperfectio cognitionis spiritualis, qua hominem procul visum à bellua non discerno, poterit esse in causa, vt videatur sibi intellectus meus eum duntaxat quatenus animal cognoscere, non vero prout rationale, tametsi reuera totum illum ex parte obiecti, ac, tum eius animalitatem, tum etiam rationalitatem percipiat.

98 Ceterum hanc experientiam in aduersariis manifestè retorqueo. Nam quod turres procul visæ, cum quadratæ sint, non tales, sed rotundæ nobis appareant, ex eo oritur, quod illarum anguli, aut omnino, aut certè maiori ex parte à nobis non videantur, vt docuit Alexander Aphrodisiens. lib. 1. problem. q. 85. ac cecinit Lucretius lib. 4.

*Quadratasque procul turres cum cernimus urbis,
Propterea fit uti videamur sepe rotundæ,
Angulus obtusus, quia longè cernitur omnis:
Sine etiam potius non cernitur, ac perit eius
Plaga, nec ad nostras acies illabitur ictus
Aera per multum, quia dum simulacra feruntur,
Cogit hebescere eum crebris offensibus aer.*

Similiter ergo, quod homo eminè visus, non talis nobis appareat, sed bellua, atque, vt animal, non verò, vt rationale cognosci à nobis videatur, inde oriri putandum est, quod aliqua eius formalitas, nimirum rationalitas nos lateat, ab eaque ex parte obiecti præscindamus.

99 Pari ratione haud pauca similes experientiae ab aduersariis adduci solitæ in eos retorqueri possunt: Namque multoties insulae plures, atque inter se distinctæ, distantæque, si tamen procul absint, ita videntur à nobis, ac si non essent eiusmodi, sed potius vna, & continens, videlicet, quoniam pelagus eas interiacens non videmus. Sic de quibusdam insulis Acarnaniae ex aduerso fluminis Archeloi sitis cecinit Ouid. l. 8. metamorph.

*Annis ad hæc, non est, inquit, quod cernimus vnum,
Quinque iacent terra, spatij discrimina fallunt.*

Similiter longitudo aliqua duobus clusa parietibus idque vbiuis æquabiliter, inæquabilis tamen nobis apparet, atque quò magis à conspectu nostro recedit, eò magis angustari, & coire; quoniam scilicet ea ex parte, qua nobis est propinqua, totam eius latitudinem conspiciamus, secus verò ex ea, qua finitur, & à nobis distat. Vtèrius baculo citissima vertigine in orbem agitato circulus immobilis, & continuus nobis representatur, siue, quod perinde est, extrema baculi pars, ac si esset simul in toto spatio circulari, per quod circumducitur, nimirum, quia successionem, & motum, quæ est eius celeritas, non percipimus: quod enim est in permanentibus raritas, id est in motu successiuo celeritas; vnde vt aëra v.g. quia nimis rarus est, haud videmus, ita neque motum, si sit valdè concitatus. Præterea paries albus per vitrum viride, non albus, sed potius viridis nobis solet apparere, quippe quia viriditas medij tollit, quominus parietis, ad quem terminatur visio, candor nostros in oculos incurrat. Deinde visus noster sibi videtur cernere cælum, solumque iuxta ho-

rizontem esse contigua inuicem, eo nimirum, quod nullum aliud corpus inibi inter ea percipiat. Duorum etiam cacumina montium eadem de causa, quauis longissimo distent intervallo, coniuncta tamen nobis haud rarò apparent. De quibus vide præter alios nostrum Christophorum Clauium in sphaera cap. 1. theorem. 16. propos. 18. His ergo, & similibus experimentis si ducamur, quod animal suapte natura rationale, non tamen, vt rationale, sed, vt irrationale nobis appareat, haud ex sola imperfectio- ne cognitionis descendet, sed ex eo, quod aliqua obiecti formalitas nostrum intellectum subterfugiat.

Enimverò alia adduci solent ab aduersariis experientiae magis difficiles, & in quibus instantia à nobis facta locum non habet. Nam visibile simplex sapissimè multiplex apparet, cum quis videlicet alterum oculorum deprimat, & alterum attollit, aut cum mero immodico laxatus neruus opticus non committit, vt pupilla æquabilem situm, sicut antè ebrietatem, obtineant, & sic illud contingit, quod cecinit Horatius.

*Cum bibitur concha, tunc iam vertigine rectum
Ambulat, & geminis consurgit mensa lucernis.*

Rursus sol propè horizontem maior nobis apparet, quam cum medium cæli tenet, iter, licet ibi plus, quam hic à nobis distet. Nummus item proiectus in fundum alicuius vasis aqua limpida pleni propior, ac maior nobis apparet, quam extra aquam. Tandem, vt alia prætermittantur exempla, virga sponte sua recta, & omni obliquitate carens, fluuio tamen immerfa, nobis incurua apparet. At his, & similibus euentis nihil est in obiecto, quod sensus oculorum non videat; nihil enim eius à nobis distat: rursus nihil tum oculi vident, quod non sit in obiecto; haud enim more intellectus ferri possunt in aliquid non existens: ergo rem sicuti est cernunt, quamuis visionis imperfectio faciat, vt rem aliter, quam est in se cernere videantur: Similiter ergo, licet hominem eminè conspectum intellectus noster cognoscat, sicuti est, & secundum se totum, atque non solum, vt animal, verum etiam, vt rationale, tamen imperfectio cognitionis præstare poterit, vt videamur nobis eum aliter, quam est in se percipere, ac solum quatenus est animal, non verò prout est rationale: Haud enim sensus duntaxat noster, verum etiam intellectus falsis ludi sustinet imaginibus.

Verum in primis tametsi his posterioribus phenomenonis nostra ludificetur imaginatio, eaque propter putet, nos videre rem aliter, ac est in se; ceterum non semper ita errat, quin potius sapissimè obiectum, & videri, & esse, vt est, apprehendit: què ergo fieri potest, vt intellectus noster, quæ est potentia longè perfectior, semper decipiatur circa quodcunque obiectum, idque aliter, quam est à se concipi existimet? At iuxta aduersarios semper ita erraret intellectus noster: siquidem nunquam ex toto comprehendit in hac vita rem vllam: quamuis ergo cum aliqua præcisione cognoscat, aut ergo cum putat, se præscindere ex parte obiecti quasdam eius formalitates ab aliis, ita reuera contingit; & sic intentum adepti sumus: aut ita non euenit, & sic longè deterior erit eius, quam phantasia conditio, & cum hæc sapissimè non erret circa res visas, modumque quo videtur, ille tamen nunquam non hallucinabitur circa res intellectas, modumque earum intelligendarum.

Rursus secundò phantasia nostra his posterioribus euentis errat, quia, quæ sunt potentia, aut medij propria, ea obiecto applicat. v.g. obiectum simplex putat videri à nobis tanquam multiplex, aut, quod

quod perinde est, obiectum existens in vno loco representari, simul velut positum extra suum locum naturalem in alio, quem reuera non occupat, quia, cum non sint tunc vniuersales axes pupillarum, & altera earum diuersum habeat situm, ac antea respectu alterius, hanc conditionem obiecto adhibet imaginatio, illudque esse, & videri, non tantum ubi est, sed simul etiam ubi non est, & in diuerso situ, ac antea concipit. Rursus sol sensu illic quidem haud magis distat à nobis, siue sit iuxta horizontem, siue in medio cœli vertice, quia videlicet tota tellus quoad nos indiuisibilis est, & instar puncti comparatione cœlestium orbium: circulus autem omnis versus quamcumque sui partem æque distat à puncto intermedio, siue centro. Cæterum rigorose, ac metaphysicè plus distat à nobis sol propè horizontem existens, & vel nascens, aut occidens, quam, cum medium cœli spatium obtinet: hic siquidem se iungitur à nobis interstitio dum duntaxat elementorum, nempe aëris, & ignis: illic vero nos, solémque separant, tum eadem duo elementa, tum etiam semidiameter telluris: Verum quæ ex hac oritur vaporum, & exhalationum copia facit, ut imaginatio nostra decipiat, & eiusmodi crassitudinem, ac partium numerositatem medijs interiecti propriam soli applicet, eumque videri putet maiorem, quam quando est prope meridiem. Eadem etiam est causa, quapropter illa nummum cyathosque immersum maiorem, ac propiorem cerni existimet: eadem denique efficit, ut imagineatur illa virgam fluuii immerfam velut obliquam conspici, & vnam eius partem quasi magis propinquam videri, eam videlicet, quæ est intra aquam, & aliam remotiorem, scilicet eam, quæ flumini supereminet.

103

At huiusmodi causa toties imaginationem fallens haudquaquam procedit in intellectu nostro: hic enim haud ideo putat, se cognoscere vnam formalitatem obiecti sine alia, quia quod est sui, actumve suorum, vel alicuius medijs proprium, hoc applicat obiecto imperfecte cognito. Quod ita suadeo: intellectus noster apprehendit vnam formalitatem obiecti sine alia à se cognosci: at tum non cognoscit se sine se, non etiam vnam suam cognitionem sine alia; sed potius ambas complectitur, qui enim fieri potest, ut cogitet se habere cognitionem vnius formalitatis, & non cognoscere aliam, quin vtramque cognitionem reflexè attingat: quod, si sermo sit de priori signo naturæ, videlicet ante reflexionem, certè neutram cognitionem, nedum vnam sine alia cognoscit: non denique vnam partem medijs sine alia; imo multoties nullomodo supra obiectum medium reflectit, sed quam distinguit ratione, rem immediatè cognoscit: haud ergo putat, se vnam rei formalitatem sine alia cognoscere, quia quod cognoscit in se, suisve actibus, aut medio id obiecto tribuit: quocirca ob id se præscindere ex parte obiecti semper arbitratur, quoniam ita re vera præscindit.

104

Occasione huius argumenti, quod à multiplici experientia petunt aduersarij, libet aliud contra eos à nobis obiectum supra cap. 4. & 5. hoc loci instaurare, & confirmare. Quando eminus hominem conspicio, belluam eum esse putans, hanc propositionem intus efformo, *quod video, est hoc animal*: aut ergo tum vnà assero, quod video esse rationale, aut non? si secundum, hoc animal à rationali secum identificato obiectuè præscindo, & alterum sine altero de obiecto à me viso prædico: sin autem primum; de eodem subiecto esse rationale, *P. Lyncei Philosophia Tom. I.*

& irrationale assero; esse quidem irrationale, quia puto, illud esse belluam; esse rationale, quia hoc animal de eo nequit affirmari sine rationali secum realiter identificato. Consequens autem, etsi aduersariorum aliqui admittant, idque non putent esse absurdum, & reuera non immeritò, cum nihil incommodi sit in eo, quod intellectus duobus contradictorijs implicite, & virtualiter talibus assentiat, ut à nobis haud semel statutum est, utque lib. vltimo ostendetur amplius, cum sermo fuerit de insolubilibus; at certe in eo, quod concedunt, nec satis consequenter doctrinæ suæ de vi, & influxu præmissarum in conclusionem differunt; nec maiori consequentia nostram de distinctione virtuali sententiam impugnant.

105

Prius ostendo: namque idecirco docent, præmissis concessis, non posse vnquam negari conclusionem, quia alioqui intellectus duo contradictoria adstrueret: conclusio enim negata contradicit præmissis, sin minus formaliter, & explicite, talem virtualiter, & implicite: quo ergo iure nunc fatentur, intellectum nostrum posse affirmare, quod videtur eminens, esse irrationale, & simul esse rationale, alterum explicite, & formali ratione, alterum verò implicite, ac virtuali, & conceptu respondente, non huic voci, *rationale*, sed huic, *hoc animal*. Posterius ostendo, quoniam iuxta ipsos duæ propositiones contradictoriæ explicite tales non possunt esse in eodem intellectu simul, possunt tamen duæ implicite tales. Cur igitur æqui, bonique non habeant, nostram sententiam, qua tuemur, aliqua prædicata contradictoria eidem rei talia eius identitate reali haud posse conuenire, posse tamen alia?

106

Septimum argumentum aduersariorum sic habet: Cognitio intuitiua nequit obiectuè præscindere: at, si esset possibilis obiectiua præcisio, ea iuxta nos fieri posset vi cognitionis intuitiue, non spiritus tantum, sed quod plus est, sensibilis, & externæ: supra namque statuimus visionem nostram externam percipere vnam formalitatem candoris sine alia, eius videlicet vim disgregandi visus, non verò dependentiam essentialē à Deo: ergo, &c. Maior suadetur primò, quia cognitio vniuersalis, & abstractiua plura velut vnum extrinsecè, & secundum quid eorum aliud ab alio nequaquam discernit, aut præscindit: à fortiori ergo cognitio intuitiua, & rem in singulari, & velut intrinsecè, & propriè vnam cognoscens, vnam eius formalitatem ab alia non præscindit. Suadetur secundo eadem maior ex eis verbis Ioannis cap. 14. *tanto tempore vobis sciam sum, & non cognouistis me? Philippe qui videt me, videt & patrem: quomodo in dictis ostende nobis patrem? non credis, quia ego in patre, & pater in me est?* Quod si visio, & intuitiua cognitio non potest præscindere obiectuè vnam personam ab alia realiter distincta, ob earum identitatem realem in tercio, id est in natura, & essentia eis communi, ut indicant posteriora illa adducti testimonij verba, *non credis, quia ego in patre, & pater in me est*; certè multo minus fieri potest, ut intuitio formalitates, non solum essentialiter, sed etiam personaliter, & quomodo libet identificatas ex parte obiecti præscindat.

107

Cæterum tamen cognitionem intuitiuam, & immediatam rei, eamque, non per alienas species, & imagines, sed per propriam attingentem haud esse præscisiam ex parte obiecti tueantur Vasquez 1. part. quæst. 22. art. 8. disput. 48. cap. 2. & quæst. 28. art. 2. disp. 1. 7. cap. 2. Caietanus 2. 2. q. 2. art. 8. Capreolus in 1. distinct. 8. quæst. 4. art. 3. Sotus

in 4. distinct. 48. quæst. 3. art. 3. & multi alij Theologi apud Fasolum 1. part. quæst. 12. art. 8. num. 3. Cate- rum contrarium verius est, idque tenent Molina 1. part. quæst. 12. art. 8. disp. 3. Suarez 1. part. lib. 2. de attributis cap. 24. num. 3. Salas tom. 1. in 1.2. q. 3. tract. 2. disp. 3. sect. 9. Hurtadus in præsentis, & subtilis Doctor cum affectis passim.

108

Ad primam rationem contrariam respondeo, cognitionem vniuersalem, & abstractiuam idcirco non præscindere inuicem plures res, in quas fertur, quoniam eas confundit: cognitionem ergo intuitiuam, & indiuidualem, quia talis est, hoc solum vendicare, vt non confundat obiectum suum cum alio à se realiter distincto, sed potius illud præscindat ab omni realiter non ipso: hoc autem cur obesse possit, quominus vnam rei formalitatem ratione separet ab alia? Vel aliter: cognitio vniuersalis, & abstractiua res realiter distinctas, quamuis non præscindat inuicem, at rationem quandam cunctis communem, & identificatam ab eis obiectiue præscindit: ex illa ergo ad cognitionem intuitiuam & indiuidualem, si licet argumentari, magis est, vt etiam hæc posterior sit ex parte obiecti præscisiua.

109

Ad secundam rationem contrariam dicendum est, haud esse sermonem Ioann. cap. 14. de visione intuitiua, & clara personarum, nec consequenter concludi, has intuitiue cognititas non posse obiectiue præscindi: Siquidem inibi supposuit Christus se à discipulis suis videri, & redarguit eos, quod patrem nondum cognoscerent, quem tamen se viso necessum erat videri; *qui videt, inquit, me, videt & patrem*: At nondum eius diuinitatem, eiusve personalitatem infinitam intuitiue videbant: haud ergo locutus fuit de huiusmodi visione: alioqui posset ei re pondere Philippus pro se, ac pro cæteris: deitatem tuam hucusque mentis nostræ oculis haud vidimus, solamque humanitatem à te assumptam corporeis luminibus cognouimus: quid ergo demiraris, si patrem tibi consubstantialem, vniuersque naturæ diuinæ nondum clarè conspexerimus?

110

Quocirca, vel sensus eius loci est, Christum Philippo petenti visionem aliquam corpoream patris, eiusque, sub aliqua externa figura ignis, aut alterius rei, aspectum, respondisse, humanitatem suam cunctis manifestam apparere; adeoque non minus patrem sibi consubstantialem, quam se in ea mediate quodammodo conspici: iuxta hanc autem interpretationem, quæ est Cyrilli lib. 9. in Ioann. c. 37. Tertulliani lib. contra Praxeam cap. 24. Chrysostomi homil. 73. in Ioann. non tam cognitio intuitiua, & immediata vnius personæ nequit eam ab alia obiectiue præscindere, quam cognitio cuiusvis earum mediata, & aliena ambas complectitur: quod nobis quid obstat? vel eius loci intellectus est, Philippo postulanti cognitionem spiritualem abstractiuam Patris, quis nimirum esset, respondisse Christum, ita se cognito personam patris haud posse ignorari: secundum quam expositionem, quæ est Augustini tractatu 10. in Ioan. & epist. 112. cap. 6. non cognitioni intuitiue personarum, inadæquate utique negatur vis eas præscindendi obiectiue, sed cognitioni earum abstractiue suapte genio adæquate, & perfecte, quæ talis est: at hoc etiam quid nobis obest, quidvè aduersariis prodest?

111

Octauum, & postremum argumentum. Ed magis intellectus præscindit, quò plura vno conceptu cognoscit: hac enim ratione cognitio entis est magis præscisiua, quam cognitio substantiæ, & hæc, quam cognitio viuientis, & sic facto descensu per

reliquos gradus: virtus ergo præscisiua intellectus non exercetur diuidendo, quod est omnino vnum, sicut Deus, sed confundendo ea, quæ sunt plura, quantum colligere licet ex vi obiectiue præscindendo, quam venamur ratione naturali: quidquid ergo sit de rebus creatis, at certè in creatore nullum habet locum obiectiua præscisio.

Respondeo tamen, & satis ex facili, haud semper nos præscindere ex parte obiecti confundendo plura, sed non raro rem in singulari cognoscendo, vt v. g. cum hoc animal dignoscimus dubij, num sit rationale, vel irrationale: huic autem cognoscendi modo sunt in nobis innumeri similes: nihil ergo prohibet, quominus Deum summè vnum, & singularem, ac velut talem à nobis cognitum, in plures tamen formalitates ex parte obiecti partiamur, ac dispescamus. Adhuc, tum hoc argumentum, tum etiam alia aduersariorum instari, meoque iudicio manifestè in ea præscisione, quam ex parte modi, ac formalem appellant.

112

CAPVT XI.

An fiat vniuersale per operationem intellectus agentis.

Vidimus hæcenus, vt fiat vniuersale per obiectiuam præscisionem rationis communis à suis inferioribus: Reliquum est, vt inquiramus, quænam operatio intellectus, tum ita præscindat, tum vniuersale efficiat: ita enim nihil deerit ad plenam, ac perfectam notitiam modi illius, quo mens nostra mouetur vniuersale. Ordior autè ab operatione intellectus agentis, eius nimirum, cuius est proprium species impressas à phantasmatibus abstrahere. Prima ergo sententia est, omnem talis intellectus operationem, omnemve speciem ei à phantasia impressam, vniuersalem esse formam. Ita plures Thomistæ apud P. Suarez disp. 6. metaph. sect. 6. & P. Bartholomæum Amicum tract. 6. log. quæst. 6. dub. 6. Fundamentum eorum est, quia vniuersale fit per abstractionem, vt fatentur omnes: at intellectus agens prout talis, est abstractiuius: vniuersum ergo, quatenus agens, est vniuersalis effectiuius. Secundum sic habet: Obiectum in phantasmate est singulare, sed intellectus agens abstrahit speciem à phantasmate; ergo abstrahit speciem, & consequenter naturam in specie repræsentatam à singularitate, atque adeo naturam reddit vniuersalem.

113

Secunda sent. est Scotistarum, qui vniuersale per nullam operationem intellectus agentis fieri censent. Eorum fundamentum est, quia intellectus agens, quæ talis est, non repræsentat formaliter obiectum: ergo illud vniuersale non constituit: consequentia probatur, quoniam aliàs vniuersale fieret per habitum intellectualem, qui obiectum formaliter non repræsentat, sed potius eius formalem repræsentationem producit: antecedens perspicuum est, quia species impressa in eo ab expressa distinguitur, quod hæc sit formalis repræsentatio obiecti, illa vero solum virtualis repræsentatio, seu virtus repræsentationis formalis productiua. Thomistæ autem, dum speciem impressam formalem repræsentationem habitualement vocant, eo ipso terminos inimicos, & contradietorios iungunt inuicem.

114

Media sententia mihi probatur: censeo enim per aliquam operationem intellectus agentis, siue per aliquam speciem impressam, eam videri, quæ est naturæ communis repræsentatiua vniuersale fieri,

115

non